

Ceny Václava Bendy

Cenu Václava Bendy uděluje Ústav pro studium totalitních režimů každý rok, letos to bylo už popáté. Dne 14. listopadu 2013 v reprezentačních prostorách primátora Hlavního města Prahy předali medaile a pamětní listiny sedmnácti osobnostem pražský primátor Tomáš Hudeček spolu s ředitelkou ÚSTR Pavlou Foglovou.

Slavnostní setkání začalo malou gratulací: předsedkyně Konfederace politických vězňů Naděžda Kavalírová převzala od Tomáše Hudečka a od náměstka ředitelky ÚSTR Zdeňka Hazdru květiny ke svým 90. narozeninám.

Úctyhodný věk není ovšem u účastníků slavnosti nijak ojedinělý. Jedna z oceněných, nizozemská teoložka Hebe Charlotte Kohlbrugge, se letos dožívá 99 let. Uvažovala o tom, že by si pro cenu do Prahy přijela, nakonec ji ale osobně převzala na velvyslanectví v Haagu.

Vedle oceněných a jejich doprovodu jsme v publiku vítali i další osobnosti: velvyslankyni Švédského království Anniku Jagander, zástupce velvyslanectví Polské republiky Marka Minarczuka, Karla Schwarzenberga, profesorku Marii Bořek-Dohalskou a jiné. Ocenění

pro Jána Michalce převzal starosta obce Lubina Martin Beňatinský.

Má se připomínat, že mezi námi žili a žijí lidé stateční, kteří v těžkých dobách prokázali, že je jim svoboda cennější než vlastní blahobyť a pohodlí, napsala pak v Lidových novinách Petruška Šustrová. Každá společnost potřebuje vzory, lidi, s jejichž chováním se může srovnávat a snažit se jim vyrovnat nebo aspoň přiblížit. Potřebuje to přinejmenším tolik, jako poznat vlastní minulost. Bez toho se budeme potácet od jedné reklamy ke druhé jako prázdní panáci nebo nakupovací stroje.

Letošními laureáty ceny Václava Bendy jsou:

IVAN BINAR *1942

prozaik, redaktor Rádia Svobodná Evropa

Vystudoval učitelství češtiny, dějepisu a výtvarné výchovy. Publicistickou dráhu zahájil v roce 1968 jako redaktor časopisu *Tramp* v Ostravě. Skončilo to v roce 1971 vyšetřovací vazbou, údajně pro pobuřování, kterého se měl dopustit tím, že vystupoval v muzikálu *Syn pluku* a publikoval literární útvary zaměřené proti okupaci Československa v roce 1968. Byl rok vězněn, poté pracoval jako závozník a strojník. Po podpisu Charty 77 byl vyhoštěn do Rakouska a následně zbaven československého občanství. Pracoval jako restaurátor porcelánu a tlumočnick a poté 20 let života věnoval Rádiu Svobodná Evropa, nejprve v Mnichově, poté v Praze, kde působil až do zrušení českého vysílání RSE.

P. JOSEF CUKR *1917

katolický duchovní

Vystudoval jezuitské gymnázium na Velehradě. V roce 1942 odešel do Prahy studovat teologii. Zapojoval se do protinacistického odboje, podílel se na odposlouchávání porad Gestapa v ilegálním bytě. Byl zatčen, krutě vyšetřován a pak internován v Terezíně. Po válce studoval v Anglii a byl vysvěcen na kněze. Vrátil se do Čes-

koslovenska a od roku 1947 působil v Bohosudově u Teplic. Tam byl také internován v rámci akce „K“. Poté byl poslán k PTP a sloužil na různých místech na Slovensku. Ve vykonstruovaném procesu ho odsoudili za velezradu a špionáž k jedenácti letům vězení. Prošel Pankrácem, Jáchymovem, Mírovem a Valdicemi. V Jáchymově pracoval na „Věži smrti“, kde třídil uranovou rudu. V tamní korekci musel protrpět celkem 143 dní. Po propuštění v roce 1960 se živil jako dělník. V roce 1968 začal opět působit jako kněz a stal se administrátorem

v Bohosudově. Areál biskupského gymnázia tam obývala Rudá armáda a Josef Cukr se, jak později s úsměvem přiznal, *staral o odbyt duchovní literatury mezi ruskými vojáky*. Po listopadu 1989 v Bohosudově obnovil poutní tradici i biskupské gymnázium. Dnes působí jako farář na odpočinku na Velehradě.

JAROSLAV FRANC (in memoriam) 1907–2000

čtník, vrchní strážmistr SNB

Pocházel z hornické rodiny, avšak po vojenské službě se dal k čtnictvu.

V době nacistické okupace pomáhal rodinám zadržených osob v Jindřichově Hradci a v Plané nad Lužnicí a těm, kteří byli umístěni v internačním táboře ve Svatoborčicích, zprostředkoval kontakt s rodinami.

V 50. letech byl obviněn z toho, že po únoru 1948 vstoupil do ilegální protistátní organizace, která chtěla zvrátit komunistické zřízení, a z toho, že varoval ohrožené osoby před akcemi StB. Státní soud v Praze ho odsoudil za trestné činy velezrady a vyzvědačství na 18 roků odnětí svobody, propadnutí celého jmění, 10 000 korun peněžitého trestu a ztrátu občanských práv na dobu 10 let po odpykání trestu. Svoji vinu ovšem neuznal. V dotazníku při nástupu do věznice lakonicky odpovídal: *Trestního jednání jsem si vědom nebyl, a proto jej nemohu litovati [...].* *Není mi známo, že bych nějakou škodu způsobil.* Ve vězení strávil devět let.

JOANNA HELANDER *1948 **umělecká fotografa**

Studovala romanistiku na Jagellonské univerzitě v Krakově. Jako členka stávkového výboru se zúčastnila studentských protestů, které se v Polsku konaly v březnu 1968. Měla štěstí a jako jedna z mála nebyla zatčena. Po vpádu vojsk Varšavské smlouvy do Československa v srpnu 1968 se spolu se sestrou a další studentkou rozhodla proti okupaci veřejně protestovat. Ve studentském domě vyvěsily plakát s nápisem „Rušáci, ruce pryč od Československa!“, ale ten vydržel jen deset minut, než ho správce domu strhl a dívky udal. Joanna skončila ve vazbě a vyhodili ji z univerzity. Poté marně hledala práci. V roce 1971 se jí podařilo emigrovat do Švédska pomocí fiktivního manželství, ze kterého se ale stalo manželství skutečné. Ve Švédsku vystudovala fotografii, spoluorganizovala tam festival polské nezávislé kultury a v roce 1983 byla zvolena fotografkou roku. Ve Švédsku žije dodnes, Polsko pravidelně navštěvuje.

JULIANA JIROUSOVÁ *1943 **malířka**

Jak píše Petruška Šustrová, *už z rodiny byla vybavena hodnotami, které určily*

její životní dráhu: neústupností před mocnými a neochvějnou křesťanskou vírou. V mládí prožila nějaký čas v Praze, kde se seznámila s Ivanem Jirousem, za něhož se v roce 1976 provdala, ač jí bylo jasné, že život s bouřlivákem nebude procházka růžovou zahradou. Také nebyla: manžel strávil léta v kriminále a Juliana se sama starala o jejich dvě dcerky. Stála při svém muži v dobrém i zlém a podepsala vedle něj Chartu 77. Dopisy, které mu psala do vězení (a které vydalo před nedávnem nakladatelství Torst), nabízejí zajímavou četbu a obraz zcela svébytného člověka, kterého jen tak něco nezlomí.

Juliana je člověk, který se nikdy neklonil ani před nepřízní osudu, ani před režimem, i když ji jako malířku i jako občanku zařadil do nejnižší kategorie. Nedělala si z toho nic.

VĚRA JIROUSOVÁ (in memoriam) **1944–2011** **kunsthistorička**

Maturovala na průmyslovce, ale poté vystudovala na Karlově univerzitě dějiny umění a patřila mezi největší znalce díla básníka a grafika Bohuslava Reynka. Ten si naopak vysoce cenil jejích básní. Pro své povolání měla intelekt i pracovitost, avšak ke kariéře jí chyběl jeden předpoklad: nebyla ochotná se sklonit a přistoupit na to, co si sama nechtěla. Kromě toho se v době, kdy byla vdána za Ivana Jirouse, setkala se světem undergroundu, kterému věnovala značnou část svého díla. Mnoha lidem, kteří se do té doby s ničím podobným nesetkali, otvírala svět poezie a výtvarného umění. A vlastně i politiky: ne jeden příslušník undergroundu podepsal Chartu 77 právě u ní.

Po roce 1989 vydala oficiálně své básnické sbírky, pracovala ve výtvarných časopisech a v kulturní rubrice Lidových novin a poté v Národní galerii a v Památníku národního písemnictví. Její život je vzácným příkladem celistvosti a vyrovnanosti – a cesty za vlastními hodnotami.

P. JAROSLAV KARL *1929 **katolický duchovní**

Už ve svých 15 letech – v roce 1944 – se jako člen 2. skautského katolického

oddílu Junáka zapojil do ilegální organizace Černý lev. Jeho oddíl po válce obdržel válečný kříž za odbojovou činnost v době protektorátu. Po roce 1948 napomáhal k ilegálním přechodům západní hranice a předával na Západ zprávy o dění v zemi a o perzekuci církve. V roce 1953 byl odsouzen za velezradu a vyzvědačství k 17 letům vězení (celu sdílel mj. s Gustávem Husákem). V roce 1960 ho propustili na amnestii, ale za rok byl znovu zatčen a odsouzen ke dvěma letům vězení za podvracení republiky. Od konce 60. let pracoval jako ošetřovatel v psychiatrických léčebnách a zároveň se věnoval ve skryté církvi setkávání katolické mládeže, výuce teologie a přípravě na kněžská svěcení, na která doprovázel bohoslovce do bývalé NDR. V roce 1968 zakládal v Klatovech sdružení bývalých politických vězňů K 231 a dosud je aktivním členem jeho nástupnické organizace – Konfederace politických vězňů. Zároveň pomáhá i v duchovní práci.

HEBE CHARLOTTE KOHLBRUGGE ***1914** **nizozemská teoložka**

Už ve studentských letech se zajímala o pronásledování křesťanů v nacistickém Německu a navázala kontakt s protirežimní Vyznávající církví. Za války se účastnila odbojového hnutí, převážela tajné informace na mikrofilmech. V roce 1944 ji zatkl a uvěznil v Ravensbrücku, kde se dožila konce války.

Poté se podílela na mírovém hnutí a sehrála roli v postupném usmiřování s Německem. Navazovala kontakty i s křesťany za železnou oponou, podnikla řadu cest do komunistických zemí (NDR, Rumunsko, Československo, Maďarsko). Kvůli spolupráci s disidenty z Českobratrské církve evangelické (Ladislav Hejdánek, Miloš Rejchrt, Jakub Trojan aj.) byla vyslýchána Státní bezpečností a pak do Československa už nesměla. Přesto se podílela na organizování bytových seminářů, v jejichž rámci Československo navštěvovali v každém semestru čtyři profesori teologie a filozofie. Dlouhodobou prací přispěla k teologické a intelektuální výměně mezi

Východem a Západem, kterou holandský teolog Klaas van der Horst označil za „trhlinu v železné oponě“.

JÁN MICHALEC (in memoriam) 1906 – ?

evangelický duchovní, voják

Absolvoval vysokoškolské teologické studium a v letech 1931–1940 působil jako evangelický kaplan a kněz. Byl čechoslovákista a velký zastánce společného soužití Čechů a Slováků. Zapojil se do odboje, na začátku druhé světové války pomáhal běžencům do emigrace přes slovensko-maďarskou hranici (do Maďarska mj. převedl generála Bedřicha Neumanna, pozdějšího náčelníka štábu československé branné moci ve Velké Británii. Na začátku roku 1940 musel opustit Slovensko a odešel do zahraničního odboje. V Maďarsku ho však zatkli. Po měsíci utekl z vězení a pak se tajně vracel na Slovensko v zájmu zpravodajské služby. Později v Francii vstoupil do armády a poté se ve Velké Británii stal duchovním u československé samostatné obrněné brigády. Po válce pracoval na Slovensku ve státní správě, ale už v květnu 1948 odešel do zahraničí, údajně do Velké Británie.

CYRIL MUSIL (in memoriam) 1907–1977

sportovec, československý reprezentant v běhu na lyžích

Vynikl jako několikanásobný mistr ČSR a Polska, účastník Zimních olympijských her v roce 1936, člen mužské reprezentační štafety na 4 x 100 m. Za druhé světové války se aktivně zapojil do protinacistického odboje a jeho lyžařský penzion ve Studnicích se stal místem úkrytu a setkávání čelných představitelů odbojové organizace Rada tří a jejich spojek. Účastnil se shozů zbraní a se svou ženou Růženou poskytoval pomoc a zázemí členům paravýsadků. Po únoru 1948 byl v kontaktu se zpravodajskou skupinou bratrů Šedů. V srpnu 1949 byl zatčen a v prosinci Státním soudem v Brně odsouzen pro vyzvědačství a nedovolené ozbrojování. Rozsudek, který nikdy neviděl, zněl na dvacet let, v roce 1950 se mu však podařilo uprchnout

z věznice v Ilavě a později s velkou námahou přejít hranice do Rakouska. Usadil se v Kanadě, kde provozoval penzion a lyžařskou školu. Udržel si pověst špičkového lyžaře. V roce 1977 byl nalezen mrtv v své chatě; okolnosti jeho smrti jsou dodnes nejasné.

RŮŽENA MUSILOVÁ (in memoriam)

1900–1987

žena Cyrila Musila, která sdílela jeho osud

V roce 1955 byla za pomoc svému manželovi a za další kontakty s pracovníky západních zpravodajských služeb, oficiálně za „velezradu“, odsouzena k sedmácti rokům vězení. Bylo to v době, kdy se starala o dvě dcery ve věku 15 a 16 let. Propuštěna byla v roce 1960. Se svým mužem se už nikdy neviděla a ani on o ní neměl žádné zprávy. V roce 1968 o tom vydal svědectví: *Dopisy, jež jsem dostával, byly nečitelné, jen: Milý Cyrile, Tvá Růžena, ostatní bylo zamalováno tuší...*

JAN PECKA *1927 rolník

Pochází z tradiční zemědělské rodiny, která na svých pozemcích v okolí Zadního Chlumu na Milevsku hospodaří už několik set let. Na jeho výchovu měl velký vliv lašovický farář Hejl, který zapůsobil i na řadu dalších obyvatel kraje (a byl za to vězněn na-

cisty i komunisty). Jan Pecka se koncem roku 1950, několik dní po návratu z vojny, od staršího bratra dozvěděl, že se u nich ve stodole ukrývá Václav Jakeš, hledaný Státní bezpečností v souvislosti s odbojovou činností na Sedlčansku a Milevsku. Václava Jakeše přivedl k Peckům rodinný přítel Kořánek, u kterého se Jakeš ukryl po honičce s příslušníky StB. Ačkoliv Peckovi Václava Jakeše neznali, poskytl mu úkryt a stravu. Netušili, že u nich nakonec zůstane téměř 16 let. Když v roce 1953 otec Jana Pecky zemřel, převzali péči o hospodářství a zodpovědnost za rodinu jeho synové s matkou. Díky jejich obětavosti zde Václav Jakeš přečkal období nejtvrdší komunistické represe.

FRANTIŠEK SCHWARZENBERG (in memoriam)

1913–1992

šlechtic a diplomat, profesor politických věd

V osudovém „mnichovském“ roce dokončil práva na Univerzitě Karlově a nedlouho poté se připojil k deklaracím pročesky smýšlející šlechty, ve kterých její příslušníci vyslovovali věrnost českému státu a jeho národu. Poslední z těchto deklarací – ze září 1939 – jménem všech signatářů doručil prezidentu Háchovi. Válečné roky prožil na území Protektorátu. Měl blízko k rodině T. G. Masaryka

a okruh Masarykových spolupracovníků ho přivedl do diplomacie. Byl převeden do Kanceláře prezidenta republiky Emila Háchy, z níž však odešel, protože odmítl podepsat slib věrnosti Adolfu Hitlerovi. Navenek se stáhl do ústraní, ale podílel se na získávání a odesílání zpráv pro londýnskou odbojovou reprezentaci, pomáhal rodinám postiženým nacistickou perzekucí, hmotně zaopatřoval lidi působící v ilegalitě, někdy hradil i soudní náklady.

V závěru války se účastnil Pražského povstání (byl spojovacím důstojníkem generála Kutlvašra). Po únoru 1948 zvolil odchod do exilu. Působil jako profesor politických věd na Loyolově univerzitě v Chicagu a v řadě exilových organizací.

PROF. ZDENEK SLOUKA (in memoriam)

1923–2012

**politolog, publicista, komentátor
Rádia Svobodná Evropa**

Jak píše Petr Zídek, *na životním příběhu Zdenka Slouky by se daly vyučovat dějiny 20. století*. Maturoval v roce 1942 na reálném gymnáziu a poté byl totálně nasazen ve Škodě Adamov. Z práce pro Říši zběhl a do konce války spolupracoval s partyzánskou skupinou generála Luži. Po osvobození začal studovat sociologii a češtinu a zároveň se stal redaktorem *Svobodných (Lidových) novin*.

Po komunistickém převratu emigroval (v domnění, že půjde o dočasnou záležitost). Působil jako politický analytik amerického ministerstva zahraničí přidělený k okupační armádě v Německu, později pracoval pro Pentagon. V dubnu 1955 využil pozvání Ferdinanda Peroutky a stal se mezinárodním komentátorem Rádia Svobodná Evropa v New Yorku (pod pseudonymem Zdeněk Šelepá). Od roku 1965 se plně věnoval akademické kariéře, přednášel na Kolumbijské univerzitě a na univerzitě v Bethlehému. Zabýval se zejména mezinárodním právem. V roce 1992 se vrátil, učil na Karlově univerzitě, publikoval eseje a fejetony a pracoval pro obnovu demokratických principů.

JOSEF SÝKORA *1925 malíř

Po dědečkovi zprvu převzal funkci lesníka, ale rozhodl se stát malířem. Byl přijat na Ukrajinskou akademii výtvarných umění v Praze; na studia si přivydělával jako jeřábník. Účastnil se pochodu studentů na Hrad v únoru 1948. Během sokolského sletu byl málem zatčen, když společně se sokoly z Bojanova skandoval protirežimní hesla. Jako věřící odmítal přístup nového režimu k církvi a jejím představitelům. V roce 1953 byl obviněn z toho, že v Bojanově vytvořil protistátní skupinu, nedovoleně se ozbrojoval a připravoval atentát na vládu a prezidenta Zápotockého. U soudu mu však prokázali jen ilegálně držené zbraně a byl odsouzen na 16 měsíců. Kvůli vyčerpání z výslechů onemocněl a část trestu strávil ve vězeňské nemocnici. Po propuštění nesměl pracovat v jiných než dělnických povoláních. Zároveň se věnoval výtvarnému umění, samostatně vystavovat však nesměl.

Jako malíř často zkoumá různorodé výtvarné techniky, učaroval mu informel. Zároveň se vždy – v umění i v životě – snažil udržovat demokratické hodnoty. Je členem Konfederace politických vězňů.

JOSEF VEVERKA (in memoriam) 1903–1971

nejdéle vězněný český novinář

Jak píše Zdeněk Hazdra, *nacisté uvěznil Josefa Veverku dvakrát, komunisté hned třikrát. Celkem strávil v žalářích a koncentračních táborech více než 17 let. Dnes jeho jméno skoro nikdo nezná*. Josef pocházel z rodu vynálezců ruchadla – bratranců Veverkových. V roce 1932 získal doktorát přírodních věd, rok také studoval zeměpis na pařížské Sorbonně. Za války ho Gestapo zatkl za šíření protinacistických letáků, ale po propuštění z káznice se opět zapojil do odboje. Znovu byl zatčen a téměř do konce války vězněn. Po osvobození začal v Liberci vydávat *Stráž severu*, ve které redaktori poukazovali na bezpráví páchaná během odsunu Němců a ostře vystupovali proti porušování demokratických principů. Jako posla-

nec a vůdčí člen ČSSD odmítal sbližování své strany s KSČ. Za to byl po únoru 1948 zbaven všech funkcí, propuštěn z redakce a ze strany vyloučen. Následovalo několikeré zatčení. V procesu se sociálními demokraty byl odsouzen na dvanáct let a v dalším procesu na doživotí. Z vězení vyšel až po intervenci britské Labour Party v roce 1964.

Poté pracoval jako dělník a administrativní síla. V roce 1968 se v Liberci postavil do čela K 231. Za normalizace byl opět volán k výslechům, což ještě zhoršilo jeho vážný zdravotní stav a mělo podíl na brzké smrti.

ZDENĚK VLTAVSKÝ (in memoriam)

1894–1963

Legionář, důstojník, vojenský atašé

Jeho rodiče rozhodli, že bude právníkem, ale on se chtěl stát vojákem z povolání. Jako dvacetiletý šel na ruskou frontu. Nechal se zajmout a později byl přidělen k 5. československému pluku v Rusku a vybrán na pomoc legionářům do Francie. Domů se vrátil v hodnosti kapitána. Vystupoval Vysokou školu válečnou v Praze a později pracoval na ministerstvu národní obrany v nově vznikajícím zpravodajském oddělení. Byl vojenským atašé ve Francii, Velké Británii, Belgii a Švýcarsku. Jako československý zástupce chtěl Československo reprezentovat i českým jménem, a proto požádal o změnu příjmení Waldhütter na Vltavský.

Po návratu do republiky v roce 1935 působil jako velitel 1. pluku útočné vozby v Milovicích. Za druhé světové války byl činný v odboji a byl členem ilegální organizace RUDA. V roce 1946 odmítl vstoupit do KSČ, což ukončilo jeho dosud skvělou vojenskou kariéru. Ještě v roce 1947 se stal profesorem na Vysoké škole vojenské, ale už rok nato byl vyhozen z armády. Později se stal předsedou Rady starších Církve československé husitské. Žil však v ústraní, zatímco jeho přítel a někdejší kolega Charles de Gaulle byl francouzským prezidentem...

Foto: Přemysl Fialka

Projděte se stalinským peklem

Od konce listopadu se můžeme projít sovětským lágrem. Vděčíme za to Štěpánu Černouškovi z Ústavu pro studium totalitních režimů a jeho občanskému sdružení Gulag.cz. Štěpán Černoušek a jeho kolegové podnikli několik expedic na Sibiř, kde mapovali opuštěné pracovní tábory Gulagu podél tzv. Mrtvé trati, železnice Salechard-Igarka. Výsledky jejich práce jsou nyní na webu www.gulag.cz, který umožňuje virtuální procházku typickým sovětským pracovním tábořem 40. a 50. let.

Co vás k vašim expedicím vedlo?

Chůf zmapovat a ukázat lágry Gulagu. Hodně se o nich mluví a jsou popsány v literatuře, ale téměř nikdo přesně neví, jak vypadaly, protože na rozdíl od německých koncentráků, z nichž jsou dnes často muzea, ty sovětské takto využity nejsou. Sice se jich pár zachovalo, ale jsou velmi obtížně dostupné v neobydlených částech Sibiře či Dálného východu, například právě podél Mrtvé trati.

Co vlastně Mrtvá trať je?

Železnice o délce téměř 1500 kilometrů, kterou budovali vězni Gulagu, odhadem 80 tisíc, na příkaz Stalina v letech 1947–1953 v polárních oblastech na severní Sibiři. Měla spojit města Salechard na Obu a Igarka na Jeniseji. Stavba procházela liduprázdnými bažinatými oblastmi a její význam měl být spíše strategický. Zůstala však nedostavěná. Několik týdnů po Stalinově smrti byla opuštěna a s ní i pracovní tábory, které tak zůstaly v původním stavu, což byl hlavní důvod, proč jsme jeli právě tam.

Tak vznikl nápad na jejich mapování?

Ano. V roce 2009, během první expedice na východní úsek železnice, se nám podařilo dojít právě až k opuštěným lágrům, větší ambice jsme tehdy ani neměli. Byl jsem překvapen, jak zachovalé jsou, a začal přemýšlet, jak s tímto faktem naložit. Byla by velká škoda,

kdyby takto zachovalý lágr, o kterém prakticky nikdo neví, zmizel. Už teď si řadu táborů podél Mrtvé trati vzala zpět do své náruče divoká tajga a skoro nic z nich nezůstalo. Mezitím jsem v březnu 2011 zorganizoval druhou, výzkumnou expedici na západní část Mrtvé trati, ale nepřestal jsem přemýšlet, jak s tím, co jsme našli, naložit. Rozhodl jsem se do táborů vrátit, a zorganizoval tedy v září 2013 třetí expedici, jejímž účelem už měla být hlavně dokumentace formou virtuální prohlídky.

Váš web umožňuje opravdovou virtuální procházku. Jakou technologii jste zvolili?

Fotili jsme technologií tzv. sférických fotografií, která umožňuje snímat v okruhu 360 stupňů. Je to podobné jako Google Street View. Vše nafotil Pavel Blažek za poměrně obtížných podmínek a bez zdroje elektřiny. Dobíjeli jsme baterie přes solární panely, do toho nám sněžilo i pršelo, tři týdny jsme byli totálně mimo civilizaci. Každé panorama je složeno z 95 fotografií a v temnějších místech, jako je samotka, trvalo nafocení jednoho snímku přes půl hodiny. Takových panoramat máme skoro sto osmdesát, složených z šestnácti tisíc fotografií.

Projekt zaznamenal velký úspěch. Čím si to vysvětlujete?

Jsem prostě první na světě, kdo umožnil

veřejnosti podívat se, jak vypadá opravdový tábor Gulagu. Náš web také vidělo po spuštění dvanáct tisíc unikátních návštěvníků za den, zaujali jsme třeba britský Daily Telegraph, německý Stern, rakouský Standard, ale i polská, chorvatská či bosenská média nebo řadu ruskojazyčných či ukrajinských serverů a časopisů. Tento úspěch dalece překonal naše očekávání.

Tím spíš předpokládám, že už řešíte, co dál...

Samozřejmě. Úspěch zavazuje, cítíme velký zájem a virtuální prohlídku chceme dál rozvíjet. Publikovat další lokality, další typy baráků, jako je táborová nemocnice a podobně. Chceme taky nalezené dokumenty a předměty denní potřeby vězňů převést do 3D modelů a vystavit je na web. Zdaleka jsme ještě nezpracovali všechna nasbíraná data.

Získali jste pro projekt finanční podporu?

První dvě výpravy jsme si kompletně hradili ze svého během dovolených, ale současná virtuální prohlídka je už součástí projektu Středoevropská paměť Gulagu. Ten podpořil Visegrádský fond a jeho partnery jsou český ÚSTR, polský IPN, slovenský ÚPN a maďarská organizace Német Kör. Cílem je přiblížit osudy příslušníků těchto národů, kteří se ocitli v Gulagu.

Jan Hanzlík, foto: Gulag.cz